

Barne- og likestillingsdepartementet
Postboks 8036 Dep
0030 OSLO

Saksbehandler:
Bjarki Eggen
Epost:
jorge.jensen@forbrukerradet.no

Vår dato:
15.09.2017

Vår referanse:
17/11814 - 2

Deres dato: Deres referanse:

Hørings svar Forskrift til gjeldsinformasjonsloven Forbrukerrådet

Vi viser til høringsbrev av 16.06 med påfølgende høringsnotat.

Forbrukerrådet er tilfreds med at vi kommer stadig nærmere realiseringen av et «gjeldsregister» i form av gjeldsinformasjonsforetak. Forskrift til gjeldsinformasjonsloven må sikre gjeldsinformasjonslovens målsetting. Lovens formål er todelt: på den ene siden skal loven gjøre dagens kredittvurderinger bedre. For det andre skal den forebygge gjeldsproblemer hos den enkelte.

Forbrukerrådet er ikke i tvil om at gjeldsinformasjonsforetakene vil bidra positivt til begge formålene. Forbrukerrådet kommenterer i denne omgang tre konkrete paragrafer i utkast til forskrift.

Forslag til §3 – gjeldsopplysningene som skal innrapporteres til gjeldsinformasjonsforetak

Forbrukerrådet har i de tidligere høringene knyttet til gjeldsregisterloven påpekt at det vil være i forbrukerens interesse at mest mulig av gjeldsforpliktelsene innrapporteres. Dess mer komplett dataene er, dess mer fullstendig oversikt får forbrukere over egen gjeldssituasjonen i en og samme kilde. Det innebærer at forbrukerne vil ha nytte av at gjeldsregisteret består av både pantesikret gjeld, gjeld til det offentlige og kausjonsforpliktelser. Forbrukerrådet har bred støtte i dette synet fra andre høringsinstanser de i tidligere høringsrundene.

At gjeldsinformasjonsforetakene i 2017 etableres med et begrenset sett av gjeldsdata aksepteres som en midlertidig løsning i prosessen med å utvikle et mer fullstendig gjeldsregister.

Derfor ber Forbrukerrådet departementet revurdere forskriftsutkastet med tanke på kausjonsforpliktelser. I høringsnotatet begrunnes fraværet av registreringsplikt for kausjonsforpliktelser med at «*det med dagens teknologi vil være vanskelig å skille ut denne typen avtaler*». Det er et argument som har formodningene mot seg og som ikke bør veie tungt.

Finansforetak som ikke evner å skille ut kausjonsforpliktelser bør motiveres til å oppdatere teknologien de anvender. Kausjonsforpliktelser er en tilbakevendende kilde til tvist mellom finansforetak og kundene. Dette kommer til syne ved at hele 9 % av uttalelsene i Finansklagenemnda Bank omhandler nettopp kausjon.

Forslaget til §6 - Utlevering av gjeldsopplysninger for utarbeidelse av kredittscore

Departementet spør eksplisitt om høringsinstansene syn på §6 i forhold til utlevering av data til kredittinformasjonsbyråene som skal brukes til å utarbeide kredittscoringmodeller. I dag er det Bisnode, Creditsafe, Experian og Evry som har konsesjon til å kredittvurdere privatpersoner i Norge. Det er Datatilsynet som gir konsesjon.

Forbrukerrådet legger til grunn at kredittvurdering av privatpersoner normalt er automatiserte oppslag som selgere av kreditt, deriblant finansinstitusjoner, kjøper av kredittinformasjonsbyråene. Selgerne vil i varierende grad ha egne data som er anvendelige for kredittmodellering eller som kan brukes til å forsterke kredittbeslutninger. Eldre finansforetak med stor kundemasse vil ha stor tilgang på egne data og det vil måtte påvirke konkurransesituasjonen.

Kredittinformasjonsbyråene sammenstiller et begrenset sett av informasjon om den enkelte og sammenstiller det med aggregert, generell og tilgjengelig data om betalingshistorikk. Konsesjonen begrenser hvilke kilder kredittinformasjonsbyråene kan bruke til kredittvurdering.

Det vil være effektivt for selgere av kreditt å få gjort kredittvurderinger basert på kredittscoringmodeller hos kredittinformasjonsbyråene. For forbrukerne som kredittvurderes er det en viss risiko knyttet til disse modellene. For det første regnes selve kredittscoringmodelleringen som forretningshemmeligheter. Det er derfor ikke full åpenhet om hvordan de fungerer. For det andre vil det være forbrukere som risikerer bli vurdert på forhold som ikke gjelder en selv, selv om det er forhold som er utbredt blant andre man deler karakteristika med.

F.eks. vil voksne lånesøkere med solid økonomi måtte forvente å få dårligere kredittscoring hvis man flytter, fordi det det har vært et mønsteret hos andre voksne som flytter. Skulle man i tillegg være selvstendig næringsdrivende, vil kredittscoringen kunne settes til laveste nivå – og det uavhengig av om næringsvirksomheten er upåvirket av hvor man bor. Unge forbrukere er en annen gruppe som risikerer feilvurderinger i scoringmodellene. En tredje vil være forbrukere i frie yrker, fordi denne profesjonsgruppen tradisjonelt har hatt ujevn inntektsutvikling.

Inverst til de nevnte forbrukergruppene vil det være forbrukere som kan bli overvurdert i kredittscoringmodeller. Det vil bety risiko for gjeldsproblemer for den enkelte.

Med etableringen av gjeldsinformasjonsforetakene skulle man kunne forvente at det ble lettere for finansforetakene å vektlegge individuelle forhold i kredittvurderingen. Lovens §12 første ledd sikrer finansforetak direkte tilgang på informasjon fra gjeldsregistrene i forbindelse med en konkret lånesøknad.

Andre foretak enn de som er nevnt i loven (finansforetak, Husbanken, SPK og kommunene), vil utelukkende får tilgang til dataene i gjeldsinformasjonsforetakene via kredittinformasjonsforetakene og da normalt som kredittscore. Eksempler på slike virksomheter vil være mobilabonnementsoperatører og aktørene i detaljhandel som f.eks. tillater betaling på avdrag. Det er et poeng at også disse selgerne av forbrukskreditt har tilgang på oppdatert informasjon. Oppdateringsfrekvensen, som foreslås å være maksimalt en gang i året, bør skje hyppigere for å forebygge gjeldsproblemer for den enkelte. Etter Forbrukerrådets syn er det få gode grunner til at dette ikke bør være daglig oppdatert.

Finansforetak, som er sikret direkte tilgang til gjeldsinformasjonen, kan likevel ønske å benytte kredittinformasjonsbyråene som delleverandør til kredittvurdering pga. faginnsikten som finnes i

kredittscoringmodellene og fordi infrastrukturen for informasjonsutveksling allerede er etablert og innarbeidet. Det vil også være relevant for finansforetak å løpende kartlegge risikoen i hele kundebestanden for å treffe risikoavveininger og for tilsynsøyemed.

Samtidig er det et poeng at finansforetakenes tilgang til informasjon fra kredittopplysningsbyråene, ikke går på bekostning av individuelle, konkrete kredittvurderinger basert på unik kunnskap om den enkelte. Dette vil sikre rettferdig tilgang på kreditt blant de som har kan betjene gjeld og rettferdig mangel på tilgang for dem som ikke kan betjene gjeld. Dette kan understøttes med at f.eks. finansavtalelovens §46 b vektlegger primært individuell kredittvurdering og sekundært at det kan være omstendigheter hvor man kan benytte relevante databaser.

Forslag til §9 - datasikkerhet

Forbrukerrådet er tilfreds med at det stilles krav til datasikkerhet i forskriften. Spesielt etter hendelsene med kredittinformasjonsbyrået Equifax Inc. i USA, hvor personlig informasjon til 143 millioner amerikanere kom på avveie etter et datainnbrudd.

Forbrukerrådet ber departementet å vurdere om formuleringen «så langt den passer» er tilstrekkelig. I tillegg bør departementet være trygge på at IKT-forskriften faktisk gir ytterligere sikkerhet og ikke bare ytterligere dokumentasjon.

Vennlig hilsen

FORBRUKERRÅDET

Jorge Jensen
fagdirektør

Bjarki Eggen
seniorrådgiver

Dette dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ikke signatur.